

Smučanje v Škofji Loki (od prvih začetkov do leta 1980)

Alpsko smučanje

Prve smučarje so Ločani videli že v letih 1916 in 1917, ko je bila na »Štajngrofu«, razgledni točki nad mestom, postavljena avstrijska vojaška opazovalnica za letala. Od tu so se vojaki v prostem času smučali navzdol prav do Spodnjega trga. Vendar se tedaj domačini, razen nekaj radovednih otrok, še niso navdušili za ta šport. Šele ko se je po prvi svetovni vojni domov vrnilo večje število smučarskih veteranov alpskih polkov, so ti s seboj prinesli nekaj smučarske izurjenosti in veliko navdušenja. Takratna tehnika je izhajala iz Visokih Tur in se je imenovala »tehnika Matije Zdarskega«. Prvi Ločani smučarji so se kmalu po vojni pojavili na Kranclju. Sprva so bili še dokaj nerodni, ker so prehajali s tehnike ene palice Matije Zdarskega na tehniko dveh palic.

Vendar se smučanje v prvih desetih letih po vojni ni dosti razvilo, saj pri »Sokolu« v začetku niso imeli posluha za ta šport. Šele ko so ga sprejeli v sestav sokolske vadbe, se je smučanje pričelo močneje razvijati. Na občnem zboru sokolskega društva, v januarju 1929, je bil ustanovljen smučarski odsek, ki je takoj pričel z delom. Izvedel je prve tečaje v okolici mesta in na njih izuril nekaj naraščajnikov (tako so se takrat imenovali mladinci) za prvo župsko tekmo v Mojstrani, 3. februarja 1929. Tekme sta se udeležila tudi dva člana ob treh naraščajnikih, ki pa kljub kratki vadbi niso bili zadnji. Odsek je prirejal tudi smučarske izlete na okoliške hribe, in to vsako nedeljo ter ob praznikih, kar je prispevalo h krepitvi telesnih moči in družabnosti udeležencev. Da ni šlo za majhno skupino smučarjev, priča podatek, da je bilo na zadnjem izletu v sezoni, konec februarja 1929 kar 35 udeležencev.

Zima 1929/1930 ni bila ugodna in je delo počivalo. Naslednje leto je bilo uvedeno obvezno smučanje za moški naraščaj, s predpisanimi vajami, ki so jih pod vodstvom vaditeljev morali izvajati s sokolsko disciplino. Društvo je za naraščajnike nabavilo potrebno število smuč. Število smučarjev je hitro naraščalo, in to od 35 v letu 1929 na 83 v letu 1931.

Strma pobočja s Kranclja in položna »Smučarska dolinica« z lepim razgledom na Karavanke in Kamniške planine, so bili izvrstni in najbližji tereni za vadbo in tekmovanja. Društvo je prirejal tudi izlete na smučeh (turno smučanje) na sv. Ožbolt in od tod naprej po grebenih mimo Črnega vrha tja do Lučin ali včasih celo do Žirovskega vrha. Sledili so edinstveni spusti navzdol proti Visokemu, Poljanam, Tratam pri Gorenji vasi ali Fužinam. Lep je bil tudi izlet, ki se je začel za Gradom in

potekal pod Gabrovim, mimo Breznice do Javorij in naprej do Žetine. Vsako leto so obiskali tudi Ratitovec in tam prirejali tekmovanja.

Tudi v Prosvetnem društvu so delovali nekateri navdušeni smučarji, ki so že zgodaj obvladali smučarsko tehniko. Med njimi je treba posebej omeniti Marjana Masterla in Ivana Hafnerja, ki sta vzpostavila stike s Tržičani, ki so v tem športu prednjačili, in z njimi smučala ter se od njih učila na terenih Zelenice. Imela sta že boljše smuči z vezmi »kandahar«. Ivan Hafner se je udeležil I. slovanskih tekem katoliških društev, 13. 2. 1938, na Črnem vrhu nad Jesenicami. Na prvenstvu Krekovega okrožja, 12. 1. 1941, je v kombinaciji zasedel prvo, na prvenstvu ljubljanske podzveze pa drugo mesto.

V letih pred II. svetovno vojno se je med smučarji Sokola in Prosvetnega društva, ki so bili med seboj dobri prijatelji, porodila želja po združitvi v enoten smučarski klub. Do tega pa žal ni prišlo zaradi nasprotovanja vodilnih funkcionarjev obeh strani.

Med uspešnimi tekmovalci Sokola je treba posebej omeniti najboljšega, Marjana Žigona, v veleslalomu in smuku pa so dobre rezultate dosegali tudi Miloš Mlejnik, Marko Sovre, Rudi Balderman in Stane Konštantin. Slednji je posebno lep uspeh dosegel v začetku leta 1941 s 4. mestom v kombinaciji na državnem prvenstvu pri Celjski koči.

Omeniti je treba še to, da se je v tistem času s terenov za Gradom dejavnost prenesla na Sten (nad Hribcem), kjer je bil teren zahtevnejši, torej bolj prikladen za vadbo in tekmovanja, ki so se tam odvijala skoraj vsako nedeljo.

Januarja 1941, torej tih pred drugo svetovno vojno, je bilo v Škofji Loki prvenstvo prosvetnih društev dravske banovine v veleslalomu in tekih ob udeležbi 80 fantov in 35 deklet. Poleg tedaj že znanih tekmovalcev z Gorenjske, Pračka, Žvana, Žnidarja in Finžgarja ter sester Anice in Lojzke Praček, so za domači športni klub »Sora« pri fantih nastopili Ivan Hafner, Marjan Masterl, brata Tomaž in Pepe Pirc, Franc in Rudi Finžgar ter Slavko Jesenko, pri dekletih pa Vera Podlipnik, Minka Bevk in Francka Šubic.

Nadaljnjo organizirano dejavnost smučarjev je preprečila svetovna vojna.

Po končani vojni se je v sezoni 1945/46 smučanje pričelo izredno hitro razvijati. K temu je poleg navdušenja zaradi svobode dejavnosti veliko pripomoglo tudi dejstvo, da je mladina imela precej opreme, in sicer jesenovih smuči z »lato-okovjem«. Tega je bilo ob razsulu stare Jugoslavije namreč veliko na razpolago v zapuščeni vojašnici.

Smučarji so pričeli z delovanjem kot sekcija v okviru Telovadnega društva Partizan. Organizirali in izvajali so treninge in razna tekmovanja. Eden od pomembnejših, pa tudi zahtevnejših je bil »Lubniški smuk«, katerega start je bil nad Gabrovim, potekal je skozi vas, nato strmo navzdol po travnikih čez cesto do cilja, ki je bil na prvem ovinku »vojaške« ceste. Več tekmovalcev je bilo s »Štajngrofa« s progo v južni smeri do cilja pri Poljanski cesti. Tudi na Stenu so se vrstila razna tekmovanja, oziroma prvenstva telovadnih društev. Proga je potekala z vrha proti Hribcu, mimo hiš v Puštalu, čez cesto, s ciljem na ravnini pred Soro (za sedanjim igriščem). Dvakrat so za Hribcem izvedli v pustnem času zabaven »smuk v maskah«.

Vendar so najbolj vnetim smučarjem ti tereni postali prelahki. Ker so poleg tega zaradi slabih zim ostajala pobočja okrog Loke brez snega, so najbolj navdušeni pričeli obiskovati Stari vrh, kjer je sneg obležal tudi do pet mesecev. Ker je bilo takih iz leta v leto več in je postalo prenočevanje pri domačinih v vasi Zapreval pretesno, se je društvo odločilo za gradnjo lastne postojanke. To jim je s prostovoljnim delom ter ob finančni podpori septembra 1950 tudi uspelo. Tja se je potem prenesla skoraj vsa smučarska dejavnost, razen v obdobjih, ko je bilo tudi v dolini dosti snega. Ker so imeli tako smučišča kot koč na Starem vrhu velik pomen za nadaljni razvoj smučanja v Škofji Loki, je nekaj o gradnji koč in razvoju tega centra opisanega v posebnem poglavju.

V začetku zimske sezone 1950/51 so se smučarji iz dotedanje sekcije pri Telo-vadnem društvu organizacijsko osamosvojili in ustanovili smučarski klub »Ločan«. Prvi dve leti je klubu predsedoval Franc Goličič, naslednjih osem let pa je klub uspešno vodil prizadevni Igor Šink.

V letih 1951 do 1960 je klub posvečal veliko pozornosti strokovnemu izpopolnjevanju za tekmovanja potrebnih kadrov in vadbi perspektivnih tekmovalcev. Člani so s prostovoljnim delom z gozdnimi preseki in čiščenjem teren usposobili za rekreativno smučanje in tekmovanja. Organizirali so večje število tekmovanj, med njimi je bilo najbolj znano in obiskovano tisto za prehodni pokal tovarne »Šešir«, ki je nato potekalo sredi marca celih 20 let, proti koncu tudi z mednarodno udeležbo.

Vse večji razvoj te športne panoge je zlasti iz finančnih, pa tudi iz organizacijskih vidikov zahteval določeno preobrazbo ter nove prijeme v delovanju. Zato se je smučarski klub 23. 3. 1961 združil s Telesnovzgojnim društvom (TVD) Partizan. Smučarji so v njem nadaljevali delo kot sekcija, ki jo je vodil Gašper Zakotnik. Matično društvo je prevzelo v oskrbo tudi koč na Starem vrhu in gostinski obrat v Javorjih, ki so ga smučarji kupili že prej, z namenom, da bi prinašal sredstva za tekmovanja in njih pripravo. Poleg tega je smučarska sekcija od letne dotacije Občinske športne zveze, namenjene celotni dejavnosti TVD, po posebnem razdelitvenem ključu prejemale 18 % teh sredstev. Tisti čas je bilo v blagajni relativno kar nekaj denarja, stanje z opremo pa je bilo bolj slabo. Imeli so dva para alpskih, en par skakalnih in dva para tekaških smuč.

Med načrti smučarjev velja predvsem omeniti: priprave za gradnjo vlečnice na Starem vrhu, povečanje skakalnice v Vincarjih s 25 na 35 metrov ter postavitve novega sodniškega stolpa, izboljšanje organizacije smučarske šole in ureditev »turistične proge« na Starem vrhu. Delo je steklo v dokaj ugodnih razmerah, saj se je povečala množičnost in pripravljenost za prostovoljne akcije. Sekcija je takrat štela že 126 članov, pretežno mladincev, kar kaže tudi na dobro povezavo s šolami.

Loška koč na Starem vrhu (foto Pavel Dobišek)

Loški smučarji na prvem tekmovanju v Arnoldsteinu v Avstriji (iz arhiva Urba Kalana)

Nenehna skrb za strokovno usposabljanje je privedla do tega, da je sekcija v začetku leta 1963 imela že 12 sodnikov zveznega in republiškega razreda, enega smučarskega učitelja (Urh Kalan), sedem vaditeljev – Janez Kalan, Vital Eržen, Aci Novinc, Franc Kalan, Tone Pogačnik, Miloš Mlejnik in Andrej Franko), enega trenerja alpskega smučanja (Gašper Zakotnik) in dva vodnika visokogorskega turnega smučanja (Franc Kalan in Stane Konštantin). V tem času se je 16 članov udeležilo seminarja za smučarske učitelje in vaditelje na Starem vrhu, ki ga je organizirala Občinska zveza za telesno kulturo. Poskrbljeno je bilo tudi za najmlajše, saj so bili med šolskimi počitnicami organizirani tečaji na Starem vrhu, vmes pa popoldanska smučarska šola za Gradom. Otroci iz vrtcev pa so vadili za Kamnitnikom ali v »Smučarski dolinici«.

Na tekmovanjih so člani sekcije dosegali kar lepe uspehe, med katerimi je treba omeniti prvo mesto na meddruštvenem tekmovanju za pokal tovarne »Šešir« v izredno močni konkurenci ekip iz Ljubljane, Trziča, Kranja in Jesenic.

V naslednjih dveh sezonah, 1963/64 in 1964/65, se je članstvo povečalo za četrtno in je štelo že 164 članov, od tega je bilo 27 strokovnih kadrov. Vendar so bili ti obremenjeni še z raznimi deli za matično telovadno društvo in niso mogli opraviti vseh zadolžitvev pri sekciji. Tudi pri finansiranju se je včasih zataknilo, saj je ob začetku zimske sezone za sekcijo največkrat zmanjkalo denarja, kajti druge sekcije so sredstva porabile že med letom. Zato so gojili željo, da bi se sekcija odcepila od TVD Partizan, saj bi le tako smučarji razpolagali s svojo dotacijo od Občinske zveze, prihodkom od objektov in sredstvi morebitnega pokrovitelja. Ta želja se jim je

uresničila z ustanovitvijo novega Smučarkega kluba Škofja Loka, katerega ustanovni občni zbor je bil 16. 12. 1964. V začetku leta 1965 se je klub preimenoval v Smučarski klub Transturist (današnji Alpe-tour), in to po avtobusno-prevozniskem podjetju, ki je kot pokrovitelj, poleg finančne pomoči, veliko pomagalo klubu s prevozi na treninge in tekmo-vanja. Po odcepitvi je delo uspešno steklo. Prvi dve leti je klubu predsedoval direktor omenjenega pod-jetja, Veno Doljak.

Že v prvi sezoni je klub organiziral 12 tek-movanj, člani pa so sodelovali na 28 tekmovanjih. V tej sezoni so se že pokazali tudi uspehi, saj je klub dobil mladinskega državnega prvaka, doseženih pa je bilo tudi nekaj dobrih uvrstitev na državnem prvenstvu. Poleti so tekmovalcem s kondicijskimi treningi utrjevali telesno priprav-ljenost. Člani so se številno udeleževali prosto-voljnega dela pri gradnji vlečnic za Gradom, ki so stekle naslednjo sezono in veliko pripomogle k uspešnejši vadbi.

V tistem obdobju je prišlo do prvega gostovanja loških smučarjev (9 tek-movalcev) v tujini, in sicer na veleslalomu v Podkloštru (Arnoldstein) na avstrij-skem Koroškem. O sposobnostih tekmovalcev oz. funkcionarjev kluba priča po-datek, da je bil domači tekmovalec Srečko Porenta izbran v državno reprezentanco in se je udeležil njenega treninga v Avstriji (Kleinkirchheim), ki ga je organiziral eden od vodilnih članov kluba, Urh Kalan, ob strokovni pomoči že tedaj uspešnega državnega reprezentanta Janeza Štefeta iz Trziča in še enega avstrijskega trenerja.

V sezoni 1965/66 je klub organiziral 10 tekmovanj, člani pa so se udeležili 21 pri-reditev. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in vedno večjega števila tekmoval-cev so se pojavile težave pri organizaciji treningov. Tu je prišla prav pomoč pokro-vitelja, DO Transturist, s prostimi vozovnicami za žičnice na Voglu, kjer se je v tistem obdobju pretežno odvijala de-

Loške mladinke na Voglu leta 1965 (iz arhi-va Miloša Mlejnika)

Prehodni pokal Tovarne klobu-kov Šešir v veleslalomu (iz arhiva Urba Kalana)

javnost kluba. Težave z denarjem so se poznale tudi pri organizaciji tečajev za šolsko mladino, ki so sicer uspeli, kadar je bilo v Škofji Loki dovolj snega, ko pa je bilo treba pozimi 1966/67 prestaviti tečaj na Stari vrh, kjer je bilo dovolj sne-ga, je le-ta odpadel. Vodstvo kluba se je na vse mogoče načine trudilo, da bi prišli do potrebnih finančnih sredstev, vendar jim je to uspelo le v manjši meri. Kljub temu so uspešno organizirali številna

tekmovanja, med njimi spominsko prireditev »Po poteh partizanske Jelovice«, tekmovanje za pokal »Šešir« in Gorenjske predilnice, mladinski veleslalom na Voglu, prvenstvo gradbincev Slovenije in druga.

Leta 1967 je predsedniško mesto v klubu prevzel Janez Gašperšič, ki je s svojim neutrudnim delovanjem in ob vsestranski podpori sodelavcev veliko pripomogel k razvoju in uspehom kluba. Njegovo predsedovanje je trajalo do leta 1980.

Klub se je številčno okrepil, saj je štel že 265 članov; od tega je bilo 30 sodnikov, 7 učiteljev, 14 vaditeljev in 4 trenerji smučanja. Tudi število tekmovalcev se je povečalo na 64 v moških disciplinah in 21 tekmovalk vseh starostnih kategorij, ki so se glede na svojo sposobnost lahko udeleževali raznih meddruštvenih tekmovanj in slovenskih ter državnih prvenstev.

Februarja 1968 je bilo v Puštalu nenavadno tekmovanje. Športna komisija domačega Avto-moto društva in smučarski klub sta na snežni krožni stezi telovadišča priredila avtoskjerjering, na katerem so avtomobilisti za seboj na vrvi vlekli smučarje. Tekmovanje je bilo kot novost zelo zanimivo, vendar je iz objektivnih razlogov (premalo tekmovalcev, zahtevna priprava in zavarovanje proge, pomanjkanje snega in podobno) ostalo samo pri tem poskusu.

V tem letu je v Škofji Loki zaživela še ena novost. Uradno je pričela delovati alpska smučarska šola, ena med prvimi v Sloveniji. Zakaj so jo ustanovili, kakšen program so si postavili, kakšne uspehe je dosegla in kakšna je bila njena dejavnost, je razvidno v posebnem poglavju tega sestavka.

Tečaj za šolsko mladino leta 1966 za Gradom (iz arhiva Urba Kalana)

Za izobraževanje nujno potrebnih strokovnih kadrov je klub pod verifikacijo Smučarske zveze organiziral tečaj za vaditelje, ki ga je vodil smučarski učitelj Urh Kalan. Na tečaju, ki je bil zaključen 7. aprila 1968 na Voglu, so vaditelji smučanja postali Simon Krelj, Roman Berčič, Janez Kalan, Janez Kavčič, Silvo Ravnikar, Janez Završnik, Gašper Poljanec, Vinko Mohorčič, Jana Hafner in Erika Kalan. Večina imenovanih je v naslednjih sezonah aktivno delovala pri vadbi otrok v okviru alpske smučarske šole pa tudi na raznih drugih tečajih.

V tistem času je klub pestilo pomanjkanje finančnih sredstev, kar je postalo najhujša ovira za napredek. To so ugotovili, ko so primerjali razpoložljiva sredstva drugih večjih klubov (Branik Maribor, Triglav Kranj, Jesenice), s tistimi, ki jih je prejel klub. Da se je položaj tako poslabšal, je bil vzrok tudi v povečanju števila tekmovalcev.

V sezoni 1969 si niso mogli privoščiti niti enega večdnevnega treninga v kakem smučarskem središču z žičnicami. Smučarji drugih klubov so že v letni sezoni trenirali na ledenikih v Avstriji in Italiji. Ko so potem prišli skupaj z Ločani na tekmovanjih, prvi strenirani in z najboljšo opremo, domačini pa še z zarjavlimi robniki, je bila razlika očitna. Toda kaj, ko bi pa za en tak trening, recimo z udeležbo 20 tekmovalcev, porabili več denarja, kot ga je alpska šola prejela za svojo letošnjo dejavnost. Tudi obe vlečnici za Gradom in tereni Starega vrha niso več ustrezali zahtevam in metodam sodobnega treninga.

Ne glede na to, pa so pionirji loške alpske šole z vztrajnostjo in vadbo v danih razmerah posegali v sam vrh tega športa v Sloveniji. Tako so na ekipnem prvenstvu na Voglu starejši pionirji dosegli 5. mesto, posamezno pa je bil od Ločanov najboljši Jože Kuralt na 14. mestu, enako uvrstitev pa je pri mlajših pionirjih dosegel Boris Strel. Pionirke pa so ekipno dosegle celo 4. mesto.

Klub je s svojim številnim organizacijskim in sodniškim kadrom 17. in 18. februarja 1968 uspešno izpeljal republiško prvenstvo v slalomu in veleslalomu za člane, enako tudi druga klubska in sindikalna tekmovanja. Najboljši alpinci kluba so se 4. maja 1969 udeležili zadnjega veleslaloma v sezoni na Blegošu.

Prvič v Sloveniji je klub 12. 10. 1969 izpeljal slalom na travi v vrha »Štajngrofa« nad Loko.

Z namenom, da se smučarjem omogoči priti do opreme po dostopnejših cenah, je klub 25. 11. 1969 v prostorih pri Grošlju prvič organiziral sejem rabljene opreme. Take sejme od takrat klub prireja vsako leto.

Prostovoljnega dela pri pripravi terena in urejanju prog na Starem vrhu se je 11. 10. 1970 udeležilo nad 80 članov kluba.

Pomemben in hkrati prelomen korak pri razvoju Starega vrha in loškega smučanja nasploh je storilo podjetje Transturist s postavitvijo dveh žičnic –

FIS Pokal Loka na Starem vrhu (foto Peter Pokorn)

ene sedežnice in ene vlečnice. Slavnostno odprtje je bilo 26. 12. 1970 v navzočnosti številnih ljubiteljev belih strmin.

Dosežen je bil tudi napredek v merjenju časov na tekmah. Klub je namreč nabavil opremo in zbral ustrezno ekipo, ki je 31. 1. 1971 prvič opravljala merjenje doseženih rezultatov z elektronsko napravo znamke Omega.

Leta 1971 je smučarski klub Transturist ob 30. obletnici ustanovitve OF in 25. obletnici telesne kulture v novi Jugoslaviji dobil posebno priznanje za zasluge na telesnovzgojnem področju. Nadalje je klub v okviru praznovanja »50 let Smučarske zveze Jugoslavije (SZJ)« prejel priznanje za delo pri razvoju mladinskega smučanja.

Pod vodstvom treh trenerjev je 17. 10. 1971 prvič odšlo 24 tekmovalcev na enotedenski trening na ledenik Kaprun v Avstriji.

Z dobro organizacijo I. pionirskega državnega prvenstva v alpskih disciplinah, 4. 1. 1972, na Starem vrhu, je klub postal znan po vsej državi. Vrhunec dobre organizacije je pokazal tudi z izvedbo mednarodnega FIS-tekmovalca, ki se je imenoval »Pokal Loka«, v alpskih disciplinah za pionirje in pionirke v okviru proslav in počastitev 1000-letnice mesta Škofja Loka, od 16. do 17. februarja 1973. Na tem tekmovalcu je v jugoslovanski reprezentanci nastopilo kar 13 pionirjev in pionirk domačega kluba.

Za uspešno izvedbo tega tekmovalca je poleg drugih funkcionarjev imel največ zaslug predsednik organizacijskega odbora Janez Šter. Tudi v vseh nadaljnjih letih, ko so se odvijala tekmovalca za »Pokal Loka« je skrbel, da so bila sredstva za to zagotovljena, pridobival pa je tudi sponzorje za delovanje kluba.

Tudi s strokovnimi kadri se je klub močno okreпил. Leta 1973 je imel že 10 trenerjev, 14 učiteljev in 28 vaditeljev. Sodniški zbor je veljal za najmočnejšega v državi in je štel 81 registriranih sodnikov: enega mednarodnega FIS-sodnika in tehničnega delegata za skoke, 15 zveznih, 23 republiških in 42 klubskih. Ker drugje niso imeli toliko tega kadra, je bila klubu poverjena organizacija številnih tekmovalca, tako državnih, kakor tudi republiških, posebno pa so bile s finančnega vidika zanimive izvedbe sindikalnih tekmovalca večjih podjetij ali zavodov: prvenstvo gradbincev Slovenije, tekstiliada, prvenstvo novinarjev, prvenstvo delavcev upravnih organov, Kliničnega centra, iatriada (prvenstvo zdravnikov), iskriada in prvenstva občinskih sindikalnih organizacij. Ves čas, ki so ga pri tem prostovoljnem in amaterskem delu prispevali člani v dobro kluba, je bil pomemben za povečanje njegovih prihodkov. S temi sredstvi je bilo potem lažje organizirati treninge, pošiljati tekmovalce na gostovanja in nabavljati opremo.

Tudi prostovoljno fizično delo, ki ga je bilo največ pri urejanju smučišč in tekmovalnih prog na Starem vrhu, je bilo še vedno v polnem razmahu. Poleg vrednosti opravljenega dela je tako delo, posebno pri mlajših članih, krepilo čut dolžnosti do kluba, tovarištvo in občutek za vzajemno ustvarjanje in izpolnjevanje načrtovanih nalog. V sezoni 1972/73 je bilo opravljenih okoli 2400 ur, v naslednji sezoni pa nekaj nad 2500 ur.

Zaradi pomanjkanja snega na smučiščih Starega vrha je bilo treba tekmovalca večkrat prestaviti na Soriško planino, kjer se je takrat pričel porajati smučarski cen-

ter. Ker še ni bilo žičnic, je bilo treba proge pripravljati z »nožnim« teptanjem, kar je organizatorje veljalo dodatnega truda. Klub je tam 25. in 26. januarja 1975 izvedel 30. državno mladinsko prvenstvo v alpskih disciplinah. Velik uspeh so dosegli domači tekmovalci, ki so zmagali.

Na istem smučišču je bilo 15. in 16. februarja 1975 drugo tekmovanje za »Pokal Loka«. V marcu je klub izpeljal prvenstvo živilske industrije in posebej 4. prvenstvo geodetov Slovenije. V začetku pomladi, točneje 5. in 6. aprila istega leta, pa je bilo, kot zadnje v sezoni, republiško prvenstvo v slalomu in veleslalomu za člane.

Zaradi ugodnih snežnih razmer v sezoni 1975/76 so bila tekmovanja spet na Starem vrhu, in sicer 14. in 15. februarja 1976 III. tekmovanje za »Pokal Loka« in od 18. do 22. februarja 31. državno mladinsko prvenstvo za alpince s 85 sodelujočimi. V isti sezoni je bila proga za smuk na Starem vrhu tudi homologirana, to je pregledana in potrjena s strani Mednarodne smučarske zveze (FIS).

Med pomembnejšimi tekmovanji v letu 1977 je treba omeniti mednarodni FIS-slalom za moške in ženske 16. februarja in udeležbo na »Triglavskem smuku« 14. in 15. maja, kjer je tekmovalo 22 članov kluba. Lep uspeh je dosegel domačin Boris Strel na I. evropskem prvenstvu v veleslalomu v Kranjski Gori, kjer je zmagal.

Živahna dejavnost se je nadaljevala v letu 1978, ko je bilo na Starem vrhu dovolj snega. Dne 9. januarja je bil tam jugoslovanski memorialni pokal v tekih, od 13. do 15. januarja prvenstvo Ljubljanskega armadnega območja (LAO) v tekih in veleslalomu, 19. in 20. februarja IV. »Pokal Loka«, od 25. do 27. februarja državno mladinsko prvenstvo v vseh treh alpskih disciplinah, vmes pa še številna sindikalna tekmovanja.

Med pomembnejšimi tekmovanji v letu 1979 je treba omeniti 34. državno prvenstvo članov v veleslalomu in slalomu, ki ga je bilo treba zaradi neugodnih snežnih razmer prenesti v Kranjsko Goro, ter cicibansko prvenstvo Slovenije v veleslalomu, ki pa ga je bilo zaradi manj zahtevne proge mogoče prirediti na Starem vrhu.

Iz navedenih podatkov, v katerih je zajet samo manjši del, in to le najpomembnejših tekmovanj, je razvidno ogromno delo tako z organizacijskega kakor tudi tekmovalnega vidika. Klub, posamezni funkcionarji in tekmovalci so pričeli dobivati razne pohvale in priznanja, enako tudi posamezni funkcionarji, ki so jim bile podeljene Bloudkove plakete in značke.

Priznanja do leta 1980

Plakete:

1. Franc Kalan – 1972, za življenjsko delo
2. Pavle Šegula – 1973, za življenjsko delo
3. SK Transturist – 1973, za življenjsko delo
4. Tone Pogačnik – 1975, za življenjsko delo
5. Boris Strel – 1977, za dosežke
6. Jože Kuralt – 1979, za dosežke
7. Cirila in Janez Gasperšič – 1980, za življenjsko delo

*Nagrade:**1. Po poteh partizanske Jelovice – 1975**Po letu 1980 je še kar nekaj naših športnikov dobilo Bloudkova priznanja.**Viri: 30 let podelitve Bloudkovih priznanj 1965–1994*

Smučarska zveza Jugoslavije je Smučarskemu klubu Transturist (ki se je vmes po pokrovitelju preimenoval v SK Alpetour) tri leta zapovrstjo, to je leta 1979, 1980 in 1981, podelila pokal kot najboljši smučarski organizaciji v državi.

Uspešno delovanje kluba je pripomoglo k izrednim dosežkom domačih tekmovalcev, članov državne reprezentance. Med najpomembnejše navajam tiste, ki so bili doseženi v veleslalomu:

*Nuša Tome: 1. mesto – državno prvenstvo 1978;**Boris Strel: 1. mesto – državno prvenstvo 1976 in 1977,**1. mesto – mladinsko evropsko prvenstvo v Kranjski gori 1977,**8. mesto – olimpijske igre Lake Placid 1980,**4. mesto – svetovni pokal Furano 1979,**4. mesto – svetovni pokal Val d'Isere 1979,**4. mesto – svetovni pokal Waterville Valley 1980,**6. mesto – svetovni pokal Saalbach 1980;**Jože Kuralt: 13. mesto – olimpijske igre Lake Placid 1980,**5. mesto – svetovni pokal Val d'Isere 1979,**8. mesto – svetovni pokal Furano 1979,**9. mesto – svetovni pokal Lake Placid 1979,**10. mesto – svetovni pokal Oslo 1979,**10. mesto – svetovni pokal Lenggries 1980.*

Uspehe v državnem merilu sta dosegla tudi smučač Grašič in alpinca Porentova, precej tekmovalcev je nastopalo tudi v B-representanci in v mladinskih oziroma pionirskih selekcijah. V sezonah 1978/79 in 1979/80 so dosegli prvo mesto v tekmovalstvu za »Slovenski pokal«.

Najuspešnejša klubska alpinca Boris Strel (levi) in Jože Kuralt (desni) v družbi z Bojanom Križajem

Za zaključek naj izzveni v besedilu stara himna loških smučarjev:

*Ko jesen se poslavlja
in zima se pripravlja,
se loški fantje zberejo,
zaukajo na glas:*

*Zdaj smučke na noge,
veseli bodimo,
dol po strmini se v smuk zapodimo,
hitimo, bežimo, prav nič se ne bojimo,
saj le brzina je naš ideal,
smuka, smuka, smuk, smuk, smuk*

*Še prej kot Norvežani,
stari so Ločani,
namesto smučk na noge,
privezali si doge,
smuka, smuka*

*Ločan' so trde glave,
pa žilave narave,
če smreka mu na pot' stoji,
se vanjo zaleti.
Če smreka pade, dobr' je,
sicer polomi si noge,
v bolnico ga peljejo,
prav luštno se mu zdi,
smuka, smuka*

Smučarski teki

Zaradi vse večjega zanimanja za smučanje, posebej pa za tek, je sokolsko društvo to panogo in društvene tekme sprejelo v svoj program. Po nekajtedenski vadbi in pripravah je društvo 8. februarja 1931 priredilo prvo izbirno tekmovanje za župske (okrajne) tekme v Kranju. Tekmovalo je 21 članov in 20 naraščajnikov (mladincev). Na tekmo v Kranju so poslali dve patrolji in šest naraščajnikov, ki so se uvrstili na primerna mesta.

Po dograditvi letnega telovadišča Sokola v Puštalu v letih 1935–1937 se je povečalo število članov – lahkoatletov. Le-ti so poleti trenirali na igrišču, pozimi pa tekli po okoliških terenih. Takrat so bile v Škofji Loki izvedene tekme s štartom in ciljem na Mestnem trgu. Naraščajniki so tekli na krajši, petkilometrski progi, člani pa na daljši, petindvajsetkilometrski. Proga, ki bi bila še za današnje prilike izredno težka, je potekala iz mesta čez Vincarje, mimo Grebenarja čez Kobiljo, po cesti do Zminca, čez Poljanščico mimo Bodovelj in Dešne do Puštala, nato navzgor na Martancovo planino, navzdol mimo Hribca do Hoste, čez Soro na Suho do Plevne, naprej vzhodno od Kamnitnika do Crngroba, nazaj pod vasjo Pevno mimo Stare Loke in preko

Udeleženci prve smučarske tekme 8. februarja 1931 v Škofji Loki

Start tekačev na Trati februarja 1965 (iz arhiva Lojzeta Vodopivca)

Kapucinskega mostu na Mestni trg, kjer je bil cilj. Garderobe in okrepčevalnica so bile v Sokolskem domu.

Na isti progi so tekmovali tudi na slovanskih vsesokolskih tekmah pozimi leta 1937/38, kjer so nastopili tudi tekmovalci iz Češkoslovaške, Poljske, Bolgarije in Romunije. V naši reprezentanci so nastopili že takrat znani tekači: Pogačnik, Razinger, Knific in Žemva, Ločane pa so zastopali Pavle Hafner, Pavle Kavčič, Niko Kavčič in Slavko Jazbec, ki je bil med njimi najboljši, saj je bil uvrščen med prvih deset. Prednjačili pa so Čehoslovaki z Musilom na čelu. Ta prireditev je bila za Škofjo Loko izjemen športni dogodek, zlasti še naslednji dan, ko so tekmovali v skokih v Vincarjih.

Svoj delež k razvoju in organizaciji smučarskih tekov je prispeval tudi Jože Švigelj. Velikokrat je tudi sam tekmoval in kot oficir skrbel za delovanje smučarskega oddelka planinskega polka tukajšnje vojašnice in za povezavo z loškimi smučarji. Razgibana dejavnost s številnimi tekmovanji je trajala do začetka 2. svetovne vojne, ko je bilo društvo odpravljeno, njegova imovina pa zaplenjena.

Po vojni so smučarji nadaljevali delo v svoji sekciji telovadnega društva. Nekdanji tekmovalci, ki so bili v partizanih, so vojno srečno preživeli, manjkalo pa je naraščanja. Poleg tega je treba ugotoviti, da je bilo večje zanimanje za alpsko smučanje kot za teke. Bilo je tudi lažje nabaviti smuči in drugo opremo za alpsko smučanje, medtem ko je bilo tekaške smuči in čevlje težko dobiti.

Kar je bilo tekačev, jih je vodil France Kemperle. Prve povojne tekme so bile v tekih posamezno. Štart in cilj je bil na travniku ob Šolski ulici, kjer je sedaj tržnica. Trasa je potekala do Crngroba in prek Pevna nazaj do cilja. Takrat je bila Loka še nezazidana in progó je bilo mogoče speljati iz mesta in nazaj v mesto.

Od leta 1958 dalje so funkcionarji kluba skrbeli za organizacijo in izvedbo tradicionalnega tekaškega tekmovanja v spomin na bitko Cankarjevega bataljona, januarja 1942 v Dražgošah. To tekmovanje je postalo znano pod imenom »Po stezah partizanske Jelovice«.

Prvo leto je bilo tekmovanje patrol s štartom na prostoru sedanje tovarne »Domel« v Železnikih. Proga je potekala do Kališča, mimo Dražgoš in nazaj, strelišči pa sta bili na Studenem in Rudnem. Puške so tekmovalci dobili na strelišču.

Naslednje leto so tekmovanje prenesli v Dražgoše. Zaradi pomanjkanja snega v vasi je bil štart na vrhu Dražgoške gore. Tekmovalci so morali teči do Rovtarice, kjer je bilo strelišče, in nazaj. To tekmovanje je od vseh udeležencev terjalo veliko napora, saj je živo srebro na štartu kazalo –17 stopinj. Pri tem je treba upoštevati še dejstvo, da v tistem času še ni bilo na razpolago takih oblek in obutve kot sedaj.

Tekači so bili na terenih okrog Loke najbolj aktivni v letih od 1960 do 1968. V tem obdobju so bila redno izpeljana društvena in občinska prvenstva za vse kategorije. Takrat je bilo še mogoče nabaviti tekaške smuči in ostalo opremo po dostopnih cenah. Kadar je bilo veliko prijavljenih tekmovalcev, pa vseeno ni bilo dovolj tekaških smuči za vse. Tako so si morali nekateri izposoditi smuči od tistih, ki so že prišli na cilj. Povedati je treba še to, da so bili tekači izrinjeni iz bližine mesta, ker je postalo vse bolj zazidano. Zato so dejavnost in tekmovanja prenesli na terene nad Plevno in v okolico šole na Trati. Na posameznih tekmah je štartalo tudi do 80 tekmovalcev.

Leta 1965 je bila domačemu smučarskemu klubu, ki se je leto poprej preimenoval v SK Transturist, zaupana organizacija republiškega tekmovanja v smučarskih tekih. Kljub neugodnim snežnim razmeram so organizatorji vztrajali pri izvedbi tekme. Okolica Škofje Loke je bila takrat namreč brez snega, le na senčni strani pod hribi od Hoste mimo Pungerta do Gosteč je ležalo še malo mokrega snega. Zmagal je Alojz Mlinar iz SK Rateče. Taka tekmovanja so bila dobra spodbuda za tekače, ki so se vedno bolj številno udeleževali treningov, ki jih je vodil ing. Lojze Vodopivec. Od leta 1968 je bilo v klubu šest perspektivnih tekačev, ki so sodelovali na raznih meddruštvenih tekmovanjih na Gorenjskem, Štajerskem in Koroškem, pa tudi na Dolu pri Ljubljani. V tistih časih so za razvoj tekaškega športa bila odločilna množična tekmovanja: Dupljanski tek, maraton na Blokah in Trnovski maraton.

Posebej je treba omeniti v domačem in svetovnem merilu izredne dosežke nekdanjega tekmovalca Iva Čarmana iz Sv. Duha, torej občana Škofje Loke, ki pa je nastopal za sosednji SK Triglav iz Kranja, ki mu je lahko omogočal boljše možnosti za razvoj. S tekmovanjem je začel leta 1976 in kasneje postal državni prvak v tekih na 15, 30 in 50 km ter štafetah v letih od 1978 do 1987. Enkrat je bil tudi evropski prvak. Udeležil se je dvojih olimpijskih iger (1980 in 1984) in petih svetovnih prvenstev.

Počasi sta aktivnost in zanimanje za smučarske teke pričela upadati. Najprej so leta 1968 perspektivni mladinci tekači skoraj hkrati odšli na služenje vojaškega roka. Ko pa je bila leta 1970 zgrajena žičnica na Stari vrh in so se pričeli vrstiti uspehi alpskih smučarjev, so se tekači, ki so še ostali, premislili in postali alpinci – funkcionarji ali rekreativci.

Smučarski skoki

Ta šport ima v Loki svoje začetke v letih 1935/36, ko so člani telovadnega društva Sokol zgradili 50-metrsko skakalnico v Vincarjih. Prvi, ki so se spustili po naletu, so bili tisti, ki so se že prej ukvarjali z alpskim smučanjem in teki. To so bili Miloš Mlejnik, Stane Konstantin, Marko Sovre, Janez Ziherl, brata Paulus in najboljši v tistem času, Rudi Balderman.

Leta 1938 so bile v Škofji Loki organizirane vseslovanske sokolske tekme, na katerih so sodelovali vrhunski slovenski skakalci (Šrnel, Dečman, Pribošek, Jakopič in Palme), od Čehoslovakov in Poljakov pa tudi njihovi najboljši (Vrana, Marusarz in drugi). To je bil za loške skakalce velik dogodek, saj so jih lahko opazovali in se od njih tudi učili.

50-metrška skakalnica Sokola v Vincarjih leta 1938 (iz arhiva Staneta Stanonika)

Ker je bil pri nas ta šport šele v povojnih, tudi niso imeli nobenega pravega treninga, saj tudi trenerjev za to panogo še ni bilo. Fantje so gledali druge, veliko pa so pripomogle lastne izkušnje. Vsako leto so organizirali tekme za Gradom na skakalnici iz snega. Sami so naredili startne številke in po mestu razobesili plakate. Tekmovalcev je bilo vedno veliko in zanimivi so bili za številne gledalce.

Skakalni šport je bil eden redkih, ki med vojno 1941/45 ni popolnoma zamrl, saj je bilo v tistih letih tudi nekaj tekmovalcev na skakalnici v Vincarjih.

Po vojni so skakalci delovali v smučarski sekciji Telovadnega društva Partizan, pozneje pa v smučarskem klubu »Ločan«. Najprej so naredili manjšo skakalnico v Čotovi dolini v Stari Loki. Imela je lesen most in umeten nalet, ki so ga vsako leto podrli in pozimi na novo postavili.

Leta 1947 so v Vincarjih po načrtih ing. Bloudka s prostovoljnimi delci zgradili 25-metrsko skakalnico. Poimenovali so jo »Skakalnica bratov Paulus« po predvojnih

skakalcih, Poldetu in Stanetu, ki sta padla v partizanih. Gradnjo je vodil Franc Kalan, poleg domačih članov pa so pri tem pomagali tudi vojaki in srednješolska mladina. Skakalo je 21 tekmovalcev (8 članov, 4 mladinci in 9 pionirjev). Pri članih je zmagal Franc Leben pred Tonetom Poljancem in Janezom Pintarjem. Pri mladincih je bil najboljši Franc Fojkar, sledila sta mu Adi Pretnar in Franc Lužnik. Najboljši pionir je bil Rudi Zakotnik pred Janezom Demšarjem in Gašperjem Zakotnikom. Na tej skakalnici je bilo potem še trikrat slovensko in državno prvenstvo mladincev, na katerih so sodelovali tudi pozneje znani Gorjanc, Gorišek in drugi.

Mladina, ki ni stanovala v mestu ali Vincarjih, si je skakalnico postavila za »Pahovcem«. Naredili so jo iz snega, ni pa imela pravega izteka, saj je le-tega prečkal potok, kar je za skakalce večkrat pomenilo hladno kopel. Skakali so okoli 20 metrov. Ko je tam zmanjkalo snega, so skakali za »Greibenarjem«. Žal jih nihče ni učil pravilnega skakanja, važna je bila samo daljava.

Leta 1949 je loški skakalni šport zaznamoval in slavil velik uspeh, saj je Franc Leben osvojil 2. mesto na svetovnem študentskem prvenstvu v avstrijskem Badgasteinu. Skakal je že na lepljenih smučeh, ki jih je prejel kot nagrado za doseženo drugo mesto na zimskih jugoslovanskih študentskih tekmah na Bledu.

Okrog leta 1950 so se začeli prvi načrtni treningi skakalcev, ki sta jih vodila France Leben in Franc Kalan. Prvi v smučarskem društvu, drugi kot telovadni učitelj v šoli. Z vadbo so mladi skakalci začeli na majhni skakalnici za Gradom. Šele ko so osvojili osnovno znanje, so se šli preizkusiti na 25 oziroma 50-metrsko skakalnico v Vincarjih. Slednja je bila za planiški skakalnici in Hansenovo v Bohinju med največjimi v Sloveniji. Na žalost pa jo je takrat že načel zob časa tako, da so morali skakalci na sredi zaletišča prestopiti kar za pol metra, da so lahko pravilno prišli čez odskočno mizo.

Iz vrst domačih skakalcev v tistem času izhaja tudi Stane Stanonik, ki je z najdaljšim skokom (35,5 m) na vsearmadnem prvenstvu februarja 1959 na Jahorini prispeval k uspehu ekipe sarajevske cone. Udeležil se je tudi državnega prvenstva na 50-metrski skakalnici v Planici, 21. marca 1952, kjer je med 30 tekmovalci dosegel solidno 9. mesto.

Stane Stanonik na 80-metrski skakalnici v Planici (iz arhiva Staneta Stanonika)

Kljub lepim uspehom je skakalni šport pričel počasi stagnirati. Starejši tekmovalci so odšli na šolanje drugam in tam nadaljevali športno pot, mlajše pa so pritegnili alpinci, ki so imeli prednost. Tudi denarja za opremo, treninge in vzdrževanje skakalnic ni bilo. Tem težavam se je pridružilo še nekaj s snegom skopih zim, tako da je leta 1965 ta dejavnost zamrla.

Nekaj let kasneje so v Žireh ustanovili Skakalni smučarski klub, v Škofji Loki pa njegovo skakalno sekcijo. Organizacijsko delo in treninge je prevzel nekdanji reprezentant Janez Jurman. Obnovili so 25-metrsko skakalnico v Vincarjih in priredili nekaj tekmovalj. Skakalni šport je spet zaživel, saj se je tekem udeleževalo kar od 60 do 80 tekmovalcev. Žal pa je po nekaj sezonah zopet vse obstalo, ko je Jurman prevzel trening državne reprezentance in za prejšnje delo ni imel več časa. Tako spet ni bilo nikogar, ki bi delo peljal naprej.

Delovanje alpske smučarske šole

Takratna smučarska sekcija pri TVD Partizan je že v zgodnjih sedemdesetih letih s svojimi kadri pričela razvijati šolo smučanja v pionirskih in mladinskih kategorijah. Iz analov sekcije je razvidno, da je že pozimi 1961 za Gradom potekal enotedenski tečaj za mlade smučarje. Zaradi vzgajanja lastnih kadrov je sekcija leta 1962

Tekmovalci – cicibani leta 1975 pred tekmo za Gradom

organizirala tečaj za klubske vaditelje smučanja. Ker so ga organizirali le domači trenerji in učitelji, ta tečaj ni bil verificiran pri Smučarski zvezi Slovenije.

Leta 1963 je potekal 6-dnevni poizkusni smučarski tečaj, kjer so bili udeleženci prvič nagrajeni po svojem uspehu, s posebnimi, za to priložnost narejenimi značkami (zlata, srebrna, bronasta). V istem času je potekal smučarski tečaj za 6 vrst s skupno 72 udeleženci, ob koncu zime pa je klub izvedel občinsko prvenstvo osnovnih šol s 130 tekmovalci.

1964 je sekcija organizirala verificiran seminar za smučarske vaditelje pod registracijo Smučarske zveze Slovenije. Isto sezono je sekcija izvedla gorenjsko pionirsko prvenstvo v veleslalomu z udeležbo 130 tekmovalcev.

Loško smučanje je doživelo preobrat v sezoni 1964/65, ko je pokroviteljstvo nad smučarskim klubom, ki se je prav tedaj razvil iz sekcije, prevzelo združeno podjetje Transturist, po katerem je nato klub nosil svoje ime.

S tem pokroviteljstvom so se izboljšale tudi razmere za uredništvo večletne želje vodilnih po ustanovitvi alpske smučarske šole po vzoru podobnih šol v večjih smučarskih središčih. Največja pobudnika in zagovornika tega napredka sta bila trener Gašper Zakotnik in poznejši predsednik kluba Janez Gašperšič.

V sezoni 1967/68 je klub začel s poskusno smučarsko šolo z željo, da bi ta dejavnost čimprej polno živela in izpolnila merila za registracijo pri Smučarski zvezi. S tem bi pridobili določena namenska finančna sredstva Zveze za svoje delovanje. Šola sta na začetku vodila Simon Krelj in Aci Novinec.

Pri izboru otrok za šolo so vaditelji poznali le nekaj takih, ki so že kar dobro smučali, se izkazali na preteklih tečajih ali na šolskih tekmovanjih. Ker je bila šola odprta za vse, so se vanjo lahko brez omejitev vpisovali tudi drugi šolarji. Klub je s tiskanimi obvestili o namenu in delovanju smučarske šole seznanil starše, ti pa so svoje otroke lahko včlanili s prijavnici, ki so bile priložene obvestilom. Starši so se tudi sami vključevali v delo šole in sodelovali pri različnih nalogah: organizaciji vadbe, propagandi, zbiranju sredstev, izvedbi tekmovanj in podobnem. Obveščeni so bili tudi o delu, težavah in uspehih šole.

Kasneje, ko se je dejavnost šole razmahnila in se je število včlanjenih povečalo, so vaditelji preverjali tudi učne uspehe teh šolarjev, o tem obveščali starše in po potrebi otroke za določen čas (do poprave slabih ocen) oprostili treniranja. Poudariti je treba, da so taki ukrepi pri otrocih naleteli na pozitiven odziv, tako, da so jih uporabili le malokrat, pa še to le v skrajnih primerih. V glavnem je namreč veljalo načelo, da, kdor je prizadeven smučar, je dober tudi v šoli.

S treningi je šola pričela v novembru 1967. Starostna struktura otrok, ki so se včlanili v šolo, je bila dokaj različna: od 7 do 14 let. Prav tako so se razlikovali po motoričnih sposobnostih. Sprva je bilo nekaj kondicijskih treningov v telovadnici. Tako so se spoznali med seboj in mogoče jih je bilo razdeliti v dve vrsti po velikosti, starosti in fizični moči. Na snegu so z vadbo pričeli 8. novembra na Starem vrhu, včasih pa so jo imeli tudi v Kranjski gori. Za vadbo na snegu so vaditelji sestavili tri vrste, vanje pa, odvisno od spola, starosti, smučarskega znanja in motoričnih sposobnosti, uvrstili posamezne udeležence. Šola je takrat štela 46 prijavljenih, 14 deklic in 42 dečkov. Na snegu so predelovali osnovno in nadaljevalno šolo,

odvisno od smučarskega znanja posameznikov oziroma vrste, v katero so bili uvrščeni po predhodnem preizkusu znanja. Zanimiva je ugotovitev, da slabši smučarji niso zavirali dela v posamezni vrsti, ampak je bilo ravno obratno; boljši smučarji so vzpodbujali slabše, da so jim ti sledili in še bolj zagrizeno vadili.

Sprva se je trening odvijal na smučiščih za Gradom, večinoma »peš«, včasih pa tudi na obeh vlečnicah »Dolinka« in »Grad«. Vendar pa je bila prepustnost žičnic tako majhna, čakalna doba pa tako velika, da so raje vadili »na peš«, saj so v enakem času lahko več naredili. Med vikendi je šola organizirala prevoze z avtobusom na bližnja smučišča: Stari vrh (takrat še brez žičnic), Kranjsko goro in na Zelenico.

Prva finančna sredstva za delovanje je šola pridobila z mesečno šolnino, ki so jo za otroke plačevali starši, nekaj denarja pa je vodstvu kluba priskrbela Občinska zveza za telesno kulturo. Sodelovanje s starši se je vedno bolj poglobljalo. Šola je organizirala dvojne srečanj z njimi in jih pri tem seznanila z delom, nalogami ter načrti za naprej. Predvajali so jim tudi nekaj smučarskih filmov s strokovno in propagandno vsebino.

Za izboljšanje dela in izmenjavo izkušenj glede organizacije je šola leta 1968 povabila na obisk znana vaditelja že uveljavljene tržiške alpske smučarske šole, Janeza Wagnerja in Zdravka Križaja. Po njihovem vzoru je šola uvedla koncept štirih barvnih emblemov (znakov). Emblem je predstavljal na blagu zvezenega smučarja v tekmovalni drži. Udeleženci šole so ga nosili prišitega na rokav smučarskega oblačila. Po barvah so bili ti znaki pomembni za kasnejšo selekcijo mladih smučarjev. Zanje so se lahko potegovali vsi šoloobvezni smučarji.

Zahteve za pridobitev znakov posameznih barv so bile:

zelena: prejeli so ga vsi udeleženci smučarskega tečaja;

modra: prejeli so ga tisti, ki so obvladali osnovno šolo smučanja;

rdeča: znati so morali like nadaljevalne šole smučanja;

črna: prejeli so jih tisti, ki so na tekmi v veleslalomu za zmagovalcem zaostali za 5 % časa ali manj.

Za uradni pričetek alpske smučarske šole Smučarskega kluba Transturist je treba šteti smučarsko sezono 1968/69, ko jo je Smučarska zveza Slovenije uradno priznala, in sicer potem, ko so bili izpolnjeni pogoji za verifikacijo v tekmovalnem in organizacijskem pogledu. Medtem ko ob skromnem začetku šola ni imela še nobenega kategoriziranega tekmovalca, niti ni bila ustrezno kadrovsko pokrita, je v enem letu po uradnem priznanju imela že 15 kategoriziranih tekmovalcev v vseh vrstah cicibanov in pionirjev, v naslednjem letu pa je bilo takih že 31.

V dveh letih je bilo razdeljenih nad 200 zelenih, 35 modrih, 35 rdečih in 17 črnih znakov.

Nosilci črnih znakov, torej najboljših v šoli, so bili:

– leta 1969: Andrej Franko, Tomaž Lunder, Polona Oblak in Janja Stanonik;

– leta 1970: Janez Demšar, Andreja Hafner, Veljko Jan, Milan Kranjc, Jože Kuralt, Matjaž Pretnar, Milan Smolej, Boris Strel, Iztok Šter, Jana Valič, Mitja Valič, Vlado Vencelj in Stojan Vodopivec.

Pri delu alpske smučarske šole so sodelovali naslednji člani kluba: Simon Krelj kot vodja, ter pomočniki: Aci Novinec, Jože Oman, Franc Poljanec, Vinko Mohorčič, Janez Vodopivec, Vital Eržen in drugi. Pri zbiranju, vodenju in vrednotenju statističnih podatkov, rezultatov s tekmovanj in drugega pomembnega gradiva pa je zahtevno delo opravljal Matjaž Hafner.

Alpska smučarska šola je takrat postala osrednji nosilec cicibanskega in pionirskega smučanja v Škofji Loki. Svojo dejavnost je med poletnimi počitnicami popestrila z organizacijo taborjenja v Fažani pri Puli, v sodelovanju s taborniško organizacijo. Na tem štirinajstdnevem taborjenju je bil poudarek na organiziranem druženju, suhem kondicijskem treningu in na vodnih športih.

Leta 1971 je vodenje šole prevzel Jaro Kalan, kot prvi profesionalni smučarski trener v Škofji Loki. Nastop njegove službe v klubu, ki je sovpadal z izgradnjo žičnic na Starem vrhu, lahko označimo kot odločilno pridobitev. Z njegovo strokovnostjo ter ob izboljšanih razmerah (žičnice) na Starem vrhu je prejšnje, nekajletno amatersko delo šole obrodilo sadove. Od tedaj so se tekmovalni uspehi loških smučarjev pričeli kazati tudi v slovenskem prostoru.

Pozneje je pri vodenju alpske smučarske šole trenerja Kalana zamenjal še drugi profesionalni trener kluba, Jernej Plajbes.

Pod vodstvom omenjenih dveh trenerjev so bile dane možnosti za vedno hitrejši napredek šole v kakovosti in številu udeležencev. Vzgojila je tekmovalce v pionirskih kategorijah doma in v tujini in postala vir mladinskih in članskih kategorij. Pionirsko delo je bilo torej bogato poplačano, saj je Škofja Loka v alpskih disciplinah dobila državne zmagovalce ter udeležence svetovnih prvenstev ter olimpiad z dobrimi uvrstitvami.

Za zaključek naj zabeležimo pomembno ugotovitev, da je bila začetna usmeritev šole pri sprejemanju k vadbi, ko so bila vrata odprta vsem, tudi tistim, manj nadarjenim, pravilna. Ta usmeritev je doživela potrditev tudi v kasnejših letih. Prav vsi trenerji oz. vaditelji, ki so pomagali pri delu šole, kasneje povečini že profesionalno usmerjeni, so izšli prav iz vrste prvih članov smučarske šole. Tisti med njimi, ki so bili pri svojem pedagoškem delu izredno uspešni, pa povečini nikoli niso postali vrhunski tekmovalci.

Alpska smučarska šola deluje še danes, vendar v drugačnih, času primernih razmerah.

Spisek prvih članov alpske smučarske šole v letih 1968/69 in 1969/70:

Bernik Borut		Jelovšek Gorazd	
Bernik Boštjan	1958	Jugovic Janez	1961
Bernik Jurij	1957	Jugovic Maruša	1959
Bobnar Bojan	1959	Kogovšek Ida	1960
Borštnar Damjan	1958	Kolenc Alenka	1961
Bogataj Evgen	1960	Koželj Beba	1959
Burdych Saša	1956	Kranjc Milan	1957
Demšar Janez	1958	Križaj Matjaž	1956
Gašperšič Boštjan	1962	Kuralt Jože	1957
Habjan Jože	1957	Langus Igor	1956
Hafner Andreja	1956	Lunder Mateja	1960
Hafner Pavle	1956	Lunder Tomaž	1957
Jan Veljko	1958	Matek Marija	1961

Medič Igor	1957	Stanonik Janja	1957
Mlakar Staš	1958	Strel Boris	1959
Novak Bojan	1958	Šter Iztok	1960
Oblak Polona	1960	Šter Samo	1961
Peternelj Andrej	1956	Valič Mitja	1960
Peternelj Špela	1959	Valič Jana	1961
Porenta Andreja	1960	Vencelj Vlado	1957
Pretnar Matjaž	1959	Vodopivec Stojan	1958
Ravnikar Tomaž	1961	Vučko Dejan	1961
Rozman Roman	1960	Vučko Jasmina	1958
Smolej Milan	1957		

Gradnja koč na Starem vrhu in njen pomen za razvoj smučanja

Udeleženci ene od prvih delavnih akcij pri gradnji Loške koč na Starem vrhu avgusta 1950 (iz arhiva Urha Kalana)

Prvi loški smučarji, zanesenjaki, so pred drugo svetovno vojno – nekako pred šestdesetimi leti – začeli odkrivati lepote Starega vrha in izredno lego s snegom bogatih tamkajšnjih smučarskih terenov. Pravzaprav je Stari vrh za smučarjijo odkril dr. Jaka Prešeren, predstojnik mestnega sodišča, ki je poznal vse kotičke loškega hribovja. Za njim so tod smučali učitelj Janko Sicherl, Jože Celjar, Ciril Lužar in Feliks Hafner. Nameravali so postaviti manjšo koč, vendar je njihov načrt preprečila vojna.

Po vojni so loški smučarji, združeni v svoji sekciji pri telovadnem društvu, ki je štela 120 članov, svojo dejavnost zaradi milih zim v dolini, prenesli v višje osojne lege Starega vrha, kjer se je sneg obdržal več mesecev in je bilo mogoče smučati tudi zgodaj spomladi. V vasici Zapreval so našli zavetje in vsestransko pomoč pri kmetu Žgajnarju, kjer pa je, vsaj kar se tiče prenočevanja, postalo pretesno. Zato so se jeseni 1949 odločili, da si s prostovoljnim delom postavijo lastno postojanko. Izbrali so najprimernejši kraj na majhni ravnici nad vasjo, imenovani »Kopišče«, odkoder je čudovit razgled od Ratitovca prek Karavank in Kamniških planin tja do Tošča. Pri Gradisu so naročili koč v montažni izvedbi, sredstva za gradnjo pa je prispevala Fizikalna zveza Slovenije, nekaj pa so dobili tudi od mestne občine, podjetij in matičnega telovadnega društva.

Prva prostovoljna delovna akcija je bila izpeljana 26. marca 1950. Nato se je do jeseni na delu zvrstilo 76 članov sekcije, ki so opravili nad 7000 prostovoljnih delovnih ur. Največ so jih opravili predsednik gradbenega odbora, Urh Kalan (422), in člani tega odbora Lojze Vodopivec (392), Stane Grundner (310), Tone Zakotnik (281), Gašper

LOŠKA KOČA
na Starem vrhu
1102 m

Otvoritev 17. IX. 1950

Odtis prvega žiga Loške koč

Zakotnik (272), Aci Leben (210) in Adi Pretnar (205). V delo so vložili veliko svoje-
ga prostega časa in navora, saj je bilo delo izključno ročno, pa tudi velik del mate-
riala je bilo treba znositi iz vasi na 200 metrov višje ležeče gradbišče.

Posebej velja omeniti in pohvaliti, da jim je bil v veliko oporo in vzpodbudo
predsednik matičnega telovadnega društva, Adolf Gerjol, kar je dokazal tudi z
večkratno udeležbo na delovnih akcijah.

Šest mesecev po prvi delovni akciji, tj. 17. 9. 1950, so se graditelji, skupaj z do-
mačini in obiskovalci od blizu in daleč, poveselili ob odprtju popolnoma dograjene
in opremljene smučarske postojanke, ki so jo imenovali »Loška koča«. S tem so
dosegli svoj zastavljeni cilj, hkrati pa je bil to enkratni podvig, saj je bila koča zgra-
jena v 6 mesecih brez kakršnekoli gradbene mehanizacije – elektrike še niso imeli
– in ob povojnem pomanjkanju materiala, kar je sedanjim rodovom lahko samo za
zgled. Podrobneje je vsa dogajanja okrog gradnje koč ob njeni 25-letnici opisal in
objavil France Planina v Loških razgledih št. XXI/74.

Že prvo zimsko sezono je bila koča zelo dobro obiskana, saj so se na terenih ob
njej zvrstila številna tekmovanja in tečaji, veliko pa je bilo tudi planincev, ki so jo
obiskali na poti na Blegoš.

Po odprtju koč smučarji niso mirovali. Že naslednje leto so iz vasi napeljali elek-
triko, leto kasneje še telefon iz Javorij. Tretje leto so razgledno teraso pokrili in
preuredili v zaprto verando z 32 sedeži, na vzhodni strani pa zgradili teraso, ki je
služila za prireditve. Sezidali so tudi večji rezervoar za vodo, pri izviru pa manjšega
za črpanje vode do koč ter razširili 600 metrov kolovozne poti, tako da je bil
omogočen dostop do koč tudi z motornimi vozili. Gozdne površine so s preseka-
mi usposobili za smučarske proge.

Vse naštete delovne akcije so smučarje, člane sekcije, združile v močan kolektiv,
tako da so se kmalu osamosvojili in ustanovili smučarski klub. Vsako sezono so na
Starem vrhu organizirali številna tekmovanja in prvenstva: evropska (FIS) za pionir-
je, državna, republiška, občinska in sindikalna. V klubu je zraslo večje število kako-
vostnih tekmovalcev – nekaj celo v evropskem merilu, obenem pa je število članov
naraslo na 280.

Zaradi izrednih snežnih razmer, raznovrstnih terenov in kakovostnih tekmovanj
je postal Stari vrh že tako znan, da so ga proglasili za bodoči smučarsko-rekreacij-
ski center Škofje Loke. Nekaj let po postavitvi koč je imel celo primat med smučišči
na Gorenjskem, potem pa so ga z žičnicami prehiteli drugi.

Prelomni korak za zanimanje in obisk koč je bil storjen leta 1970, ko je pod-
jetje Transturist speljalo sedežnico iz Luše do koč in vlečnico od blegoške ceste
na vrh. Zlasti so sem radi prihajali Ljubljčanji, za katere je Stari vrh postal najbližje
in najlažje dostopno smučišče. Obenem se je okrog Starega vrha začel razvijati
kmečki turizem. Na južnem pobočju in sosednjem Lenartu je zraslo večje število
vikendov. Tudi cestne povezave so posodobili in asfaltirali dostope do okoliških
vasi.

Nesporna je ugotovitev, da je prav gradnja koč in delo tistih zanesenjakov pred
skoraj 50 leti pripomogla k razvoju smučarsko-turističnega centra in nasploh krajev
okrog Starega vrha.

Seznam udeležencev udarniškega dela pri gradnji LOŠKE KOČE na Starem vrhu od jeseni 1949 do otvoritve 17. 9. 1950 (vrstni red je sestavljen po številu opravljenih prostovoljnih delovnih urah):

Kalan Urh	Debenc Janez	Gerjol Adolf
Vodopivec Lojze	Pretnar Jelka	Vodopivec Bruno
Grundner Stane	Porenta Tončka	Koritnik Bertl
Zakotnik Tone	Demšar Tomaž	Stanonik Vika
Zakotnik Gašper	Rant Franc	Satler Emil
Stanonik Franc	Gašperšič Janez	Berčič Tone
Leben Aci	Rupar Franc	Lotrič Franc
Pretnar Adi	Trdina Janez	Šifrer Tone
Ferdin Anton	Rupnik Tone	Finžgar Franc
Jenko Jože	Hafner Mici	Podakar Jože
Stanovnik Lojze	Kalan Janez	Brodar Ivan
Modic Lado	Mihelič Adolf	Zorko Franjo
Langerholc Tone	Klančar Jelka	Repovž Jože
Stanonik Jože	Benedik Rudi	Jaklič Marinka
Remškar Andrej	Kustec Martin	Gaber Franc
Žagar Janez	Grahek Stane	Krajnik Milan
Langerholc Ivanka	Homan Janko	Bernik Tone
Stanovnik Julka	Grundner Albina	Bernik Lojze
Nikler Janez	Rupar Mika	Demšar Franc
Okorn Pavel	Bernik Jože	Štiglic Franc
Hostnik Franc	Bajt Jože	Bernik Vinko
Dagarin Ludvik	Nečimer Hinko	Stanovnik Stane
Košir Mara	Franko Andrej	Paulus Cene
Kogovšek Dušan	Benedik Ivan	Klančar Slavka
Bevk Minka	Kustec Dana	Bozovičar Ela

V tem obdobju je bilo opravljenih 7.271 ur dela

Viri:

1. Spominski spis Sokolskega društva ob 25-letnici (1931).
2. Arhiv Smučarskega kluba Alpetour.
3. Kronološki zapisi Gašperja Zakotnika.
4. Poročilo Simona Krelja Delovanje smučarske alpske šole.
5. Osebni spomini tekmovalcev in funkcionarjev:
  - Lojzeta Vodopivca in Franca Kemperla (za teke),
  - Acija Lebna in Staneta Stanonika (za skoke).
6. Loški razgledi XXI/1974.